

משפט עסקי ומסחרי

מרצה: ד"ר ניר מנדל

מתרגלת: עו"ד אפרת לקס

סמסטר ב' תשס"ח מועד א'
סמסטר א'2 תשס"ח מועד ב'

R-12

מועד הבחינה:	יום א' 3.8.08, שעה 14:00
משך הבחינה:	ארבע שעות
מס' עמודים:	4 עמודים
חומר עזר:	מותר השימוש בכל חומר עזר.

נא לענות על כל שאלה במקום המוקצב לה. חריגות לא ייבדקו

ב ה צ ל ח ה !!

הוראות חשובות לצורך סריקת מחברת הבחינה:

- נא להמנע מכתובה בעט ירוק או בעפרון.
- נא לא לכתוב בתחום השוליים.

בתום הבחינה על התלמיד להקפיד ולמסור למשגיחה באופן אישי את גיליון ומחברות הבחינה, ולהמתין עד אשר תסמן המשגיחה את המסירה.

חלק א'

אלונה ובטי, אשר הינן שכנות ואף חברות טובות, נפגשו ערב אחד בגינה הציבורית הסמוכה לשכונת מגוריהן. אלונה סיפרה לבטי כי היא הצטרפה למקום עבודה חדש, רחוק מביתה, אשר כרוך בהגדלה משמעותית של משכורתה, אולם מחייב אותה ברכישת מכונית, ובהקדם, באשר היא אמורה להתחיל לעבוד כבר במהלך השבוע שלאחר מכן. עוד אמרה אלונה לבטי, שלא מצאה עד כה מכונית מתאימה, שכן נראה כי כל המכוניות שהוצעו לה נפגעו בתאונות דרכים קשות. לבסוף הביעה אלונה את תסכולה בפני בטי על כך שנראה כי "כבר אין עוד אנשים ישרים".

בתגובה, אמרה בטי כי מזה זמן היא מעוניינת למכור את מכוניתה (אותה רכשה בעבר חדשה מן היבואן), ושאלה את אלונה האם היא מעוניינת לרכוש אותה הימנה. עיניה של אלונה אורו. "בוודאי!" היא אמרה. "אותך אני מכירה שנים, ואני יכולה לסמוך עליך. הרכב שלך בוודאי במצב מצוין. כמה את דורשת עבורו?" ובטי השיבה: "מחיר מחירון – 30,000 ₪", ואלונה הנהנה.

צלצול במכשיר הטלפון הנייד של בטי קטע את המשך הפגישה. בטי מסרה כי היא חייבת ללכת, שרבוטה על פתק – "בטי מוכרת לאלונה את הרכב תמורת 30,000 ₪", והוסכם כי הן ייפגשו בעוד שבוע (בטי נסעה לשבוע לנופש), כאשר אלונה תביא עמה המחאה על הסך האמור.

כעבור שבוע (יום לפני שאלונה אמורה הייתה להתחיל בעבודתה החדשה) סרה אלונה לביתה של בטי, ובידה המחאה על סך 30,000 ₪. ברם, בטי אמרה לאלונה כי בליל אמש הציע לה אחד ממכריה 40,000 ₪ על מנת לרכוש את המכונית, "ומן הסתם" תמכור לו אותה. אלונה הנדהמת אמרה: "אבל סיכמנו!" ובטי השיבה, "מה את רוצה שאעשה? זה 10,000 ₪ יותר!" אלונה שקלה את המצב, ושאלה את בטי האם היא תוכל לרכוש את המכונית באותו המחיר, של 40,000 ₪. בטי הסכימה, והשתיים סרו לסניף הדואר, ביצעו העברת בעלות, בטי מסרה לאלונה את מפתחות הרכב ואלונה מסרה לבטי, כפי שהוסכם ביניהן באותו המועד, 4 המחאות ע"ס 10,000 ₪ כל אחת (לפירעון מיידי, כעבור 30 יום, 60 יום ו- 90 יום, בהתאמה).

שלושה ימים לאחר מכן, פגע נהג במכוניתה של אלונה פגיעה קלה. בדיקה של מכוני רכב שנערכה בעקבות כך, גילתה כי הרכב עבר קודם לכן תאונה קשה. אלונה פנתה למוסד של גדעון, אשר אמר לאלונה כי הרכב יהיה כשיר לנסיעה רק לאחר טיפול מקיף. אלונה השאירה הודעה קולית לבטי, ומסרה לה כי היא דורשת את יתרת ההמחאות ואת כספה בחזרה.

נדרש

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע, בהתאם לחוק החוזים (חלק כללי).

חלק ב'

הניחו כי אלונה לא יצרה קשר כלשהו עם בטי, ותחת זאת היא החליטה למסור את הרכב לתיקון. גדעון החתים את אלונה על החוזה הבא, עליו הוא נוהג להחתים את כל לקוחותיו (הפרטים המסומנים בקו הושלמו על ידי גדעון):

1. עלות התיקון הינה 10,000 ₪. במועד מסירת הרכב תשולם מקדמה בשיעור של 10%, אשר לא תושב בשום מקרה שהוא.
2. גדעון אינו מתחייב ללוח זמנים מסוים לביצוע התיקון.
3. כל מחלוקת שהיא בין גדעון לבין בעל הרכב, תועבר להכרעת בורר אשר ייבחר על ידי גדעון.
4. במקרה של הפרת החוזה על ידי גדעון, לא יהא בעל הרכב זכאי לפיצויים.
5. גדעון יוכל להעביר את הטיפול ברכב לכל מוסך אחר, על פי שיקול דעתו הבלעדי.
6. אם הלקוח יבקש להוציא את הרכב לפני השלמת התיקון, הוא ידרש לשאת בכל מקרה במלוא עלות התיקון.

באותו המועד שילמה אלונה לגדעון סך של 1,000 ₪ במזומן.

חלפו כארבעה שבועות, אך גדעון, אשר היה עמוס בעבודה, ביצע רק כרבע מהתיקונים הנדרשים (בשווי של כ- 2,500 ₪). לאור זאת, אלונה סירבה לשלם סכום כלשהו ודרשה לקבל את רכבה ואת המקדמה בחזרה. גדעון, מצידו, סרב והודיע לאלונה כי הוא עומד על זכותו לקבל קודם לכן את יתרת הסכום.

נדרש

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע, בהתאם לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת החוזה) וחוק החוזים האחידים.

חברת "קו-קו בע"מ" וחברת "אה-אה בע"מ" הינן יצרניות גלידה. חברת "קו-קו בע"מ" מייצרת גלידות בטעם שוקולד, והיקף מכירותיה השנתיות 7 מיליוני ₪. חברת "אה-אה בע"מ" מייצרת גלידות בטעם וניל, והיקף מכירותיה השנתיות 5 מיליוני ₪ (בישראל נמכרות מידי שנה גלידות בטעמי שוקולד ווניל בסכום כולל של כ- 200 מיליון ₪). מנהלי שתי החברות, אשר סעדו יחד באחד הערבים, הסכימו באופן "בלתי מחייב" כדלקמן:

- שתי החברות ייצאו במסעי פרסום משותפים בלבד
- שתי החברות יקימו צוות משותף לפיתוח חומרי טעם מיוחדים (ולא יעסקו בכך כל אחת בנפרד)
- שתי החברות ימכרו גלידה במארזים של 500 גרם בלבד, ויגבו מחיר אחיד של 20 ₪ עבור כל מארז כאמור

נדרש

- דונו האם בין החברות קיים הסדר כובל בשוק הרלבנטי (מהו)? (הערה: יש להתייחס לכל אחת מן ההסכמות בנפרד)
- בהנחה כי התשובה לסעיף א' הינה חיובית, האם ההסדר הכובל זכאי לפטור?
- בהנחה כי התשובה לסעיף א' הינה חיובית, והתשובה לסעיף ב' הינה שלילית, מה ניתן לעשות על מנת להכשיר את ההסדר הכובל?
- הניחו כי ההסדר הכובל לא הוכשר, ותחת זאת חברת "קו-קו בע"מ" רכשה את כל מניותיה של חברת "אה-אה בע"מ". האם הרכישה באה בגדרו של חוק ההגבלים העסקיים?
- הניחו כי לאחר הרכישה כאמור בסעיף ד' שבו והגיעו הצדדים להסכמות המפורטות בשאלה. האם תשתנה התשובה לסעיף ב'?
- הניחו כי הוקמה חברת אחזקות "גלידה טובה בע"מ" אשר רכשה את כל מניות חברת "קו-קו בע"מ" וחברת "אה-אה בע"מ", וכי לאחר הרכישה שבו והגיעו הצדדים להסכמות המפורטות בשאלה. האם תשתנה התשובה לסעיף ב'?

שאלה מס' 3 (12%, עד עמוד אחד)

שנים רבות לאחר האירועים נשוא השאלה הראשונה, נפגשו שוב אלונה ובטי בגינה. בטי ניגשה אל אלונה והתנצלה עמוקות. לאחר מכן אמרה "אני מקווה שמתנה צנועה ממני תכפר על הכל", והוציאה מכיסה מפתח של אופנוע נוצץ וחדש, אשר חנה בכניסה לגינה. אלונה התרגשה מן המחווה, ובו במקום העניקה לבטי שובר מתנה (לא נקוב בשם, היינו, ניתן לניצול על ידי האוחז בו) לשני לילות במלון ספא יוקרתי. בטי, אשר אף היא נרגשה, הודיעה לאלונה, כי היא מצידה, מוותרת על השבתה של מחרוזת יהלומים יקרה, אשר השאילה לאלונה בעבר הרחוק, וטרם קיבלה בחזרה.

נדרש

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע בהתאם לחוק המתנה.

פתרון

משפט עסקי ומסחרי

מרצה: ד"ר ניר מנדל

מתרגלת: עו"ד אפרת לקס

סמסטר ב' תשס"ח מועד א'
סמסטר א'2 תשס"ח מועד ב'

מועד הבחינה:	יום א' 3.8.08, שעה 14:00
משך הבחינה:	ארבע שעות
מס' עמודים:	4 עמודים
חומר עזר:	מותר השימוש בכל חומר עזר.

נא לענות על כל שאלה במקום המוקצב לה. חריגות לא ייבדקו

ב ה צ ל ח ה !!

הוראות חשובות לצורך סריקת מחברת הבחינה:

- נא להמנע מכתיבה בעט ירוק או בעפרון.
- נא לא לכתוב בתחום השוליים.

בתום הבחינה על התלמיד להקפיד ולמסור למשגיחה באופן אישי את גיליון ומחברות הבחינה, ולהמתין עד אשר תסמן המשגיחה את המסירה.

חלק א'

אלונה ובטי, אשר הינן שכנות ואף חברות טובות, נפגשו ערב אחד בגינה הציבורית הסמוכה לשכונת מגוריהן. אלונה סיפרה לבטי כי היא הצטרפה למקום עבודה חדש, רחוק מביתה, אשר כרוך בהגדלה משמעותית של משכורתה, אולם מחייב אותה ברכישת מכונית, ובהקדם, באשר היא אמורה להתחיל לעבוד כבר במהלך השבוע שלאחר מכן. עוד אמרה אלונה לבטי, שלא מצאה עד כה מכונית מתאימה, שכן נראה כי כל המכוניות שהוצעו לה נפגעו בתאונות דרכים קשות. לבסוף הביעה אלונה את תסכולה בפני בטי על כך שנראה כי "כבר אין עוד אנשים ישרים".

בתגובה, אמרה בטי כי מזה זמן היא מעוניינת למכור את מכוניתה (אותה רכשה בעבר חדשה מן היבואן), ושאלה את אלונה האם היא מעוניינת לרכוש אותה הימנה. עיניה של אלונה אורו. "בוודאי!" היא אמרה: "אותך אני מכירה שנים, ואני יכולה לסמוך עליך. הרכב שלך בוודאי במצב מצוין. כמה את דורשת עבורו?" ובטי השיבה: "מחיר מחירון – 30,000 ₪", ואלונה הנהנה.

צלצל במכשיר הטלפון הנייד של בטי קטע את המשך הפגישה. בטי מסרה כי היא חייבת ללכת, שרבוטה על פתק – "בטי מוכרת לאלונה את הרכב תמורת 30,000 ₪", והוסכם כי הן ייפגשו בעוד שבוע (בטי נסעה לשבוע לנופש), כאשר אלונה תביא עמה המחאה על הסך האמור.

כעבור שבוע (יום לפני שאלונה אמורה הייתה להתחיל בעבודתה החדשה) סרה אלונה לביתה של בטי, ובידה המחאה על סך 30,000 ₪. ברס, בטי אמרה לאלונה כי בליל אמש הציע לה אחד ממכריה 40,000 ₪ על מנת לרכוש את המכונית, "ומן הסתם" תמכור לו אותה. אלונה הנדהמת אמרה: "אבל סיכמנו!" ובטי השיבה, "מה את רוצה שאעשה? זה 10,000 ₪ יותר!" אלונה שקלה את המצב, ושאלה את בטי האם היא תוכל לרכוש את המכונית באותו המחיר, של 40,000 ₪. בטי הסכימה, והשתיים סרו לסניף הדואר, ביצעו העברת בעלות, בטי מסרה לאלונה את מפתחות הרכב ואלונה מסרה לבטי, כפי שהוסכם ביניהן באותו המועד, 4 המחאות ע"ס 10,000 ₪ כל אחת (לפירעון מיידי, כעבור 30 יום, 60 יום ו-90 יום, בהתאמה).

שלושה ימים לאחר מכן, פגע נהג במכוניתה של אלונה פגיעה קלה. בדיקה של מכונאי רכב שנערכה בעקבות כך, גילתה כי הרכב עבר קודם לכן תאונה קשה. אלונה פנתה למוסד של גדעון, אשר אמר לאלונה כי הרכב יהיה כשיר לנסיעה רק לאחר טיפול מקיף. אלונה השאירה הודעה קולית לבטי, ומסרה לה כי היא דורשת את יתרת ההמחאות ואת כספה בחזרה.

נדרש

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע, בהתאם לחוק החוזים (חלק כללי).

חלק ב'

הניחו כי אלונה לא יצרה קשר כלשהו עם בטי, ותחת זאת היא החליטה למסור את הרכב לתיקון. גדעון החתים את אלונה על החוזה הבא, עליו הוא נוהג להחתים את כל לקוחותיו (הפרטים המסומנים בקו הושלמו על ידי גדעון):

1. עלות התיקון הינה 10,000 ₪. במועד מסירת הרכב תשולם מקדמה בשיעור של 10%, אשר לא תושב בשום מקרה שהוא.
2. גדעון אינו מתחייב ללוח זמנים מסוים לביצוע התיקון.
3. כל מחלוקת שהיא בין גדעון לבין בעל הרכב, תועבר להכרעת בורר אשר ייבחר על ידי גדעון.
4. במקרה של הפרת החוזה על ידי גדעון, לא יהא בעל הרכב זכאי לפיצויים.
5. גדעון יוכל להעביר את הטיפול ברכב לכל מוסך אחר, על פי שיקול דעתו הבלעדי.
6. אם הלקוח יבקש להוציא את הרכב לפני השלמת התיקון, הוא יידרש לשאת בכל מקרה במלוא עלות התיקון.

באותו המועד שילמה אלונה לגדעון סך של 1,000 ₪ במזומן.

חלפו כארבעה שבועות, אך גדעון, אשר היה עמוס בעבודה, ביצע רק כרבע מהתיקונים הנדרשים (בשווי של כ- 2,500 ₪). לאור זאת, אלונה סירבה לשלם סכום כלשהו ודרשה לקבל את רכבה ואת המקדמה בחזרה. גדעון, מצידו, סרב והודיע לאלונה כי הוא עומד על זכותו לקבל קודם לכן את יתרת הסכום.

נדרש

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע, בהתאם לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת החוזה) וחוק החוזים האחידים.

שאלה מס' 2 (23%, עד שלושה עמודים)

חברת "קו-קו בע"מ" וחברת "אה-אה בע"מ" הינן יצרניות גלידה. חברת "קו-קו בע"מ" מייצרת גלידות בטעם שוקולד, והיקף מכירותיה השנתיות 7 מיליוני ₪. חברת "אה-אה בע"מ" מייצרת גלידות בטעם וניל, והיקף מכירותיה השנתיות 5 מיליוני ₪ (בישראל נמכרות מידי שנה גלידות בטעמי שוקולד ווניל בסכום כולל של כ- 200 מיליון ₪). מנהלי שתי החברות, אשר סעדו יחד באחד הערבים, הסכימו באופן "בלתי מחייב" כדלקמן:

- שתי החברות ייצאו במסעי פרסום משותפים בלבד
- שתי החברות יקימו צוות משותף לפיתוח חומרי טעם מיוחדים (ולא יעסקו בכך כל אחת בנפרד)
- שתי החברות ימכרו גלידה במארזים של 500 גרם בלבד, ויגבו מחיר אחיד של 20 ₪ עבור כל מארז כאמור

נדרש

- א. דונו האם בין החברות קיים הסדר כובל בשוק הרלבנטי (מהו)? (הערה: יש להתייחס לכל אחת מן ההסכמות בנפרד)
- ב. בהנחה כי התשובה לסעיף א' הינה חיובית, האם ההסדר הכובל זכאי לפטור?
- ג. בהנחה כי התשובה לסעיף א' הינה חיובית, והתשובה לסעיף ב' הינה שלילית, מה ניתן לעשות על מנת להכשיר את ההסדר הכובל?
- ד. הניחו כי ההסדר הכובל לא הוכשר, ותחת זאת חברת "קו-קו בע"מ" רכשה את כל מניותיה של חברת "אה-אה בע"מ". האם הרכישה באה בגדרו של חוק ההגבלים העסקיים?
- ה. הניחו כי לאחר הרכישה כאמור בסעיף ד' שבו והגיעו הצדדים להסכמות המפורטות בשאלה. האם תשתנה התשובה לסעיף ב'?
- ו. הניחו כי הוקמה חברת אחזקות "גלידה טובה בע"מ" אשר רכשה את כל מניות חברת "קו-קו בע"מ" וחברת "אה-אה בע"מ", וכי לאחר הרכישה שבו והגיעו הצדדים להסכמות המפורטות בשאלה. האם תשתנה התשובה לסעיף ב'?

שאלה מס' 3 (12%, עד עמוד אחד)

שנים רבות לאחר האירועים נשוא השאלה הראשונה, נפגשו שוב אלונה ובטי בגינה. בטי ניגשה אל אלונה והתנצלה עמוקות. לאחר מכן אמרה "אני מקווה שמתנה צנועה ממני תכפר על הכל", והוציאה מכיסה מפתח של אופנוע נוצץ וחדש, אשר חנה בכניסה לגינה. אלונה התרגשה מן המחווה, ובו במקום העניקה לבטי שובר מתנה (לא נקוב בשם, היינו, ניתן לניצול על ידי האוחז בו) לשני לילות במלון ספא יוקרתי. בטי, אשר אף היא נרגשה, הודיעה לאלונה, כי היא מצידה, מוותרת על השבתה של מחרוזת יהלומים יקרה, אשר השאילה לאלונה בעבר הרחוק, וטרם קיבלה בחזרה.

נדרש

דונו בכל הסוגיות המשפטיות העולות מן האירוע בהתאם לחוק המתנה.

פתרוןשאלה מס' 1חלק א'1. משא ומתן לכריתת החוזה (סעיף 12 לחוק החוזים)1.1. תחולה כרונוולוגית

1.1.1. סעיף 12 חל מרגע הקשר הראשון בין הצדדים למשא ומתן (היינו, מעת פגישתן של אלונה ובטי בגינה הציבורית).

1.2. הפרת חובת תום הלב

1.2.1. אי-גילוי העובדה כי הרכב עבר תאונת דרכים, קשה, כאשר על פי הנסיבות היה מקום לצפות לגילוי, לאור יחסי האמון אשר בין אלונה לבטי, מהווה הפרה של חובת תום הלב.

1.2.2. בנוסף, ניתן לטעון כי בטי, בשתיקתה, אישרה את הנחתה המפורשת של אלונה לפיה הרכב לא עבר תאונת דרכים קשה, ולכן שתיקתה של בטי כמוה כשקר ממש ולכן הפרה של חובת תום הלב.

1.3. הסעדים בגין הפרת חובת תום הלב

1.3.1. לפי הפסיקה המסורתית הסעד היחיד הינו פיצויי הסתמכות. לפי הפסיקה החדשה ניתן לתבוע כל סעד שהוא, לרבות פיצויי קיום.

2. כריתת החוזה (פרק א' לחוק החוזים)

2.1. השאלה העולה הינה האם הפתק אשר שורבט על ידי בטי, אשר מהווה למעשה מעין זכרון-דברים, הינו חוזה מחייב אם לאו (הערה: ניתן לטעון כי אף קודם לכן נכרת חוזה בעל-פה).

2.1.1. גמירת דעת – מחד, עולה כי המדובר בסיום המשא ומתן כאשר בטי ואלונה הסכימו על מכירת הרכב; בפרט, הנחונה של אלונה בראשה מהווה קיבול על דרך התנהגות. מאידך, הפתק אינו חתום, כאשר היעדר חתימה מלמד לרוב על היעדר גמירת דעת.

2.1.2. מסוימות – בטי ואלונה הסכימו על הפרט העיקרי - התמורה (וכמובן נשוא החוזה), וכן הסכימו על מועד הביצוע אך לא הסכימו על מקום הביצוע והסדר התשלומים. ברם, מאחר ופרטים אלו ניתנים ככל הנראה להשלמה (ראה להלן), כפי הנראה זכרון הדברים מסוים דיו.

2.1.3. נוסחת הקשר – אין לפנינו נוסחת קשר בין זכרון הדברים לבין חוזה פורמאלי.

2.2. לפיכך, ספק האם בעצם שרבוט הפתק נכרת חוזה בין אלונה לבין בטי.

2.3. מנגד, ההתרחשות בביתה של בטי כעבור שבוע הביאה באופן ברור לכריתת חוזה (בעל-פה, ראה להלן) – פעולות הצדדים מעידות על גמירת דעת והחוזה אף מסוים דיו (מועד ביצוע בו במקום, קביעת הסדר התשלומים).

3. פגמים בכריתת החוזה (פרק ב' לחוק החוזים)3.1. פגמים קוגניטיביים3.1.1. טעות

3.1.1.1. אלונה טועה לחשוב כי הרכב אותו היא רוכשת לא עבר תאונות קשות, אולם בפועל אין המצב כך.

3.1.2. תיקון הטעות

3.1.2.1. תיקון הטעות אינו רלוונטי במקרה דנן.

3.1.3. גרימת/ אי גרימת הטעות על ידי הצד האחר

3.1.3.1. כפי הנראה יש לומר כי שתיקתה של בטי גרמה לטעותה של אלונה:

במקרה זה לאור הנסיבות ניתן לטעון כי קיימת חובת גילוי, ולחילופין משום ששתיקתה של בטי כמוה כאמור לעיל כשקר ממש.

3.1.3.2. שאלה היא האם לאור העובדה כי אפשר ואלונה יכולה הייתה באופן

עקרוני לבדוק את הרכב במכון מוסמך, אין לומר כי טעותה נגרמה (גם) בשל מחדלה כאמור.

3.1.4. ידיעת הטעות על ידי הצד האחר

3.1.4.1. פשיטא, כי בטי ידעה אודות טעותה של אלונה.

3.1.5. קשר סיבתי

3.1.5.1. אילו הייתה אלונה יודעת את המצב, מסתמא הייתה נמנעת מלבצע את

הרכישה.

3.1.6. יסודיות הטעות

3.1.6.1. קיים הבדל מהותי בין מכונית שעברה תאונת דרכים קשה לבין מכונית

אשר לא עברה תאונת דרכים מעין זו.

3.1.7. הפגמים הקוגניטיביים

3.1.7.1. טעות ידועה (סעיף 14 (א) לחוק החוזים) – התקיימו כל רכיבי הטעות הידועה ולכן לאלונה זכות ביטול מוחלט ועצמית.

3.1.7.2. טעות לא ידועה (סעיף 14 (ב) לחוק החוזים) – הצד האחר ידע אודות הטעות ולכן לא התקיים הרכיב הרלוונטי.

3.1.7.3. הטעיה (סעיף 15 לחוק החוזים) – נראה כי התקיימו כל רכיבי ההטעיה, ולכן לאלונה זכות ביטול מוחלטת ועצמית.

3.2. פגמים לא קוגניטיביים – כפייה (סעיף 17 לחוק החוזים ; בהנחה כי כבר קודם לכן נכרת

חוזה מחייב (הפתק ששורבט))

3.2.1. כפייה

3.2.1.1. המדובר לכאורה בכפייה כלכלית, באשר בטי מאיימת בהפרת החוזה,

כאשר עיתוי האיום הינו כאשר אלונה אמורה להתחיל למחרת בעבודתה

החדשה. מנגד, אלונה יכולה לעת עתה להיעזר בתחבורה חלופית,

ובינתיים לפנות לבית המשפט תוך היעזרות ביעוץ משפטי עצמאי.

3.2.2. קשר סיבתי

3.2.2.1. פשיטא כי הכפייה הינה הגורם להתקשרות כפי שנקשר בתנאיו

המסוימים – המחיר, משום שקודם לכן סוכם מחיר הנמוך באופן

משמעותי (10,000 ₪), כאשר נראה כי אין בהסדר התשלומים כדי

לפצות על הפער במחיר.

3.2.3. התוצאה

3.2.3.1. אם אכן נתקיים, בנוסף לקשר הסיבתי, אף רכיב הכפייה, הרי לאלונה זכות ביטול מוחלטת ועצמית.

3.2.3.2. משמע הדבר כי אלונה תידרש לשלם את המחיר המקורי של 30,000 ₪ בלבד, ולא את המחיר של 40,000 ₪ כאמור.

3.3. ביטול החוזה בעקבות פגם בכריתתו

3.3.1. ביטול החוזה (סעיף 20 לחוק החוזים)

3.3.1.1. נראה כי ההודעה של אלונה מעידה באופן ברור על כוונתה לבטל את החוזה ולכן מהווה הודעת ביטול.

3.3.1.2. על הודעת הביטול להינתן תוך זמן סביר לאחר שנודע על עילת הביטול, ובמקרה של כפייה, תוך זמן סביר לאחר שנודע על הפסקת הכפייה. אלונה ביטלה את החוזה מיד לאחר שנודעה לה הטעות/ההטעיה, ולכן נראה כי המדובר בהודעת ביטול בזמן סביר. ביחס לכפייה – על אלונה היה להודיע, כעבור זמן סביר מעת שפסקה הכפייה על ביטול החוזה (וחזרה כאמור למחיר המקורי של 30,000 ₪).

3.3.2. השבה לאחר הביטול (סעיף 21 לחוק החוזים)

3.3.2.1. חובת ההשבה היא הדדית ושווה. המשמעות היא כי אלונה תשלם דמי שימוש ראויים בגין השימוש ברכב, בגין תקופת השימוש, וכן תשיב לבטי סכום בשיעור הנזק שגרמה התאונה הקלה שביצעה ברכב, ומנגד יושבו לה סכום ההמחאה הראשונה (בהנחה שנפרעה) וכן שלוש ההמחאות הנותרות.

4. עקרון חופש החוזים

4.1. חופש עיצוב החוזה – מבחינה צורנית (סעיף 23 לחוק החוזים)

4.1.1. אם וככל שהפתק ששורבט מהווה חוזה, הרי המדובר בחוזה שנכרת בכתב, הגם שאין כל חובה לעשות כן.

4.1.2. החוזה שנכרת בביתה של בטי נעשה בעל-פה (וכמור אפשר שאף השיחה בגינה הביאה לכריתת חוזה בעל-פה), אולם לאור העובדה כי אין חובה לכרות חוזה כאמור בכתב, אין לכך כל רבותא.

5. השלמת החוזה (סעיף 26 לחוק החוזים)

5.1. אם וככל שהפתק ששורבט מהווה חוזה, הרי נעדרת התייחסות להסדר התשלומים ולמקום הביצוע.

5.2. במקרה דנן אין כל נוהג פרטי רלוונטי.

5.3. במקרים כגון דא קיים נוהג כללי לפיו הביצוע מתבצע בסניף הדואר, וככל הנראה נוהג לפיו התשלום הינו פירעון מיידי.

5.4. אף בהיעדר נוהג כללי, הרי הוראות ההשלמה מורות כי הביצוע יהיה במקום העסק או המגורים (של אחת מהן, בהנחה כי המדובר בביצוע בו-זמני), וביחס להסדר התשלומים – ככל הנראה משמעות ביצוע תוך זמן סביר הינה כי בתוך זמן כאמור יש לבצע במקביל את מסירת הרכב מחד וקבלת התמורה מאידך.

חלק ב'6. תנאים מקפחים בחוזה אחיד (חוק החוזים האחידים)6.1. חוזה אחיד

6.1.1. המדובר בנוסח של חוזה, אשר תנאיו נקבעו מראש בידי צד אחד (גדעון), כדי שישמשו תנאים לחוזים רבים, בין גדעון לבין אנשים בלתי מסוימים במספרם או בזהותם.

6.2. תנאי בחוזה אחיד

- 6.2.1. כל התניות בהסכם, למעט האמור להלן, הינן תנאי בחוזה אחיד.
 6.2.2. שיעור המקדמה הוסכם במיוחד לצורך החוזה ולכן אינו מהווה תנאי בחוזה אחיד.
 6.2.3. המחיר אינו מהווה תנאי בחוזה אחיד לאור הוראת סעיף 23 לחוק החוזים האחידים (וכן באשר הוסכם במיוחד לצורך החוזה).

6.3. תחולה על הספק

6.3.1. הוראות חוק החוזים האחידים חלות על מנסח החוזה – הספק, גדעון.

6.4. תנאי מקפת6.4.1. תזקות הקיפות (סעיף 4 לחוק החוזים האחידים)

6.4.1.1. התנאי הקובע כי המקדמה לא תושב בשום מקרה (סעיף 1 לחוזה) והתנאי הקובע כי לא תהיה זכאות לפיצויים במקרה של הפרה (סעיף 4 לחוזה) מהווים כל אחד תנאי השולל תרופה העומדת לרשות הלקוח על פי דין – סעד ההשבה וסעד הפיצויים, בהתאמה, ולכן חזקה שהינם מקפחים.

6.4.1.2. התנאי הקובע כי גדעון אינו מתחייב ללוח זמנים מסוים לביצוע התיקון (סעיף 2 לחוזה) מקנה לו זכות בלתי סבירה לדחות את ביצוע החוזה ולכן חזקה שהינו מקפת.

6.4.1.3. התנאי הקובע כי כל מחלוקת תועבר להכרעת בורר, כאשר לגדעון השפעה גדולה יותר על בחירת הבורר (סעיף 3 לחוזה); למעשה, זכות מוחלטת לקבוע את זהותו) חזקה שהינו מקפת.

6.4.1.4. התנאי הקובע כי גדעון יכול להמחות את חובותיו (תיקון הרכב) לאדם שלישי (סעיף 5 לחוזה) חזקה שהינו מקפת.

6.4.2. כלל הקיפות (סעיף 3 לחוק החוזים האחידים)

6.4.2.1. התנאי הקובע כי אם הלקוח יבקש להוציא את הרכב לפני השלמת התיקון, הוא יידרש לשאת בכל מקרה במלוא עלות התיקון (סעיף 6 לחוזה) נראה כמעניק יתרון בלתי הוגן לספק ולכן כמקפת.

6.5. המשמעות6.5.1. "טענות חרב"

6.5.1.1. אלונה תוכל לטעון כי העיכוב בתיקון הרכב – אי ביצוע החוזה תוך זמן סביר מהווה הפרה של החוזה, בניגוד לסעיף 2 לחוזה הקובע כי גדעון אינו מתחייב ללוח זמנים מסוים לביצוע התיקון, מאחר וסעיף זה חזקה כאמור שהינו מקפת ולכן בטל.

6.5.1.2. אלונה תוכל לטעון כי הינה זכאית להשבת המקדמה (ראה להלן) ולפיצויים (ראה להלן), בניגוד לסעיפים 1 סיפא ו-4 לחוזה הקובעים כי היא לא תהא זכאית להשבת המקדמה ולפיצויים, בהתאמה, מאחר וסעיפים אלו חזקה כאמור שהינם מקפחים ולכן בטלים.

6.5.2. טענות מגן

6.5.2.1. אלונה תוכל לטעון כי הגם שביקשה להוציא את הרכב מן המוסך, היא אינה נדרשת לשאת ביתרת התשלום (היינו, כי אין באי ביצוע תשלום כאמור משום הפרה), משום שסעיף 6 לחוזה הקובע כאמור הינו מקפח ולכן בטל.

6.5.2.2. ניתן לראות בקביעה בסעיף 6 לחוזה מעין פיצוי מוסכם (ראה להלן), ובשל אותם טעמים האמורים לעיל (היותו של סעיף 6 מקפח כאמור ולכן בטל), אלונה לא תידרש לשאת בפיצוי כאמור.

7. הפרת ההסכם (סעיף 1 לחוק התרופות)

7.1. הפרת ההסכם על ידי גדעון

7.1.1. גדעון לא תיקן את הרכב תוך זמן סביר (כאמור, התנאי כי הוא יכול לדחות את ביצוע החוזה הינו מקפח ולכן בטל), ובכך הפר את ההסכם.

7.2. הפרת ההסכם על ידי אלונה

7.2.1. סירובה של אלונה לשלם בגין התיקונים שבוצעו מהווה הפרה של ההסכם על ידי אלונה (כאמור, התנאי כי אלונה נדרשת בכל מקרה לשלם את עלות התיקון, גם ביחס לתיקונים שטרם בוצעו, הינו מקפח ולכן בטל).

8. סעד האכיפה (סעיפים 2 ו-3 לחוק התרופות)

8.1. תביעת אכיפה על ידי אלונה

8.1.1. אכיפת החוזה משמעה פנייה לבית המשפט על מנת שיורה לגדעון להשלים (בתוך זמן קצר, מטבע הדברים) את התיקון ברכב.

8.1.2. אכיפת החוזה אינה דורשת פיקוח בלתי סביר מצד בית המשפט, משום שאין המדובר בחוזה מורכב, משך זמן ביצועו הינו קצר יחסית, ולא נדרש שיתוף פעולה רב בין הצדדים.

8.2. תביעת אכיפה על ידי גדעון

8.2.1. אכיפת החוזה משמעה פנייה לבית המשפט על מנת שיורה לאלונה לשלם את התשלומים המגיעים לגדעון עבור התיקון (ולכאורה את מלוא התמורה החוזית, אך כאמור התנאי לפיו אלונה נדרשת לשלם בכל מקרה את מלוא עלות התיקון הינו מקפח ולכן בטל).

9. סעד הביטול וההשבה (סעיפים 6 – 9 לחוק התרופות)

9.1. הפרת גדעון כהפרה יסודית או לא (סעיף 6 לחוק התרופות)

9.1.1. הפרת גדעון את ההסכם אינה יסודית על פי מבחן היסודיות המוסכמת בהיעדר קביעה בעניין.

9.1.2. הפרת גדעון נראית כהפרה יסודית מסתברת, שכן אדם סביר לא היה מתקשר בחוזה של מסירת רכב לתיקון במוסך אילו היה יודע כי חלקו העיקרי של התיקון לא יבוצע בתוך זמן סביר.

9.2. הפרת אלונה כיסודית או לא (סעיף 6 לחוק התרופות)

9.2.1. הפרת אלונה אינה יסודית על פי מבחן היסודיות המוסכמת בהיעדר קביעה בעניין.

9.2.2. הפרת אלונה הינה הפרה יסודית מסתברת שכן אדם סביר לא היה מתקשר בחוזה אילו היה יודע כי לא אלונה לא תשלם עבור התיקון (למצער עבור התיקון שבוצע).

9.3. ביטול החוזה בעקבות ההפרות (סעיף 7 לחוק התרופות)

9.3.1. לאור העובדה כי הפרות החוזה יסודיות, שני הצדדים יכולים לבטל את החוזה ללא מתן ארכה.

9.3.2. אם וככל שהפרת גדעון אינה יסודית (הפרת אלונה יסודית במובהק), אלונה נדרשת ליתן לגדעון ארכה לתיקון ההפרה, ואם לאחר הארכה הרכב לא יתוקן, אלונה תוכל לבטל את החוזה, כאשר נראה כי גדעון לא יוכל לטעון כי הביטול אינו צודק.

9.3.3. במקרה דנן לא מתקיימים התנאים לביטול חלקי (החוזה אינו ניתן להפרדה לחלקים – אין ייחוס צמדי התחייבויות זו לזו תוך ניתוקן מצמידים אחרים, מחד, וכמו כן עילת הביטול מתייחסת למעשה לכל החוזה – התיקון כמכלול, בוצע רק בחלקו).

9.4. הודעת ביטול (סעיף 8 לחוק התרופות)

9.4.1. נראה כי דרישתה של אלונה לקבלת רכבה והמקדמה בחוזה מהוות הודעת ביטול, אשר ניתנה תוך זמן סביר.

9.5. השבה (סעיף 9 לחוק התרופות)

9.5.1. בעקבות ביטול החוזה חלה חובת השבה הדדית אך לא שווה. במקרה דנן, משמע הדבר הינו כי אלונה תשלם לגדעון את שווי התיקונים שביצע (2,500 ₪) (באשר לא ניתן להשיב שירות שבוצע), היינו, תשלם לו סכום של 1,500 ₪ נוספים (ותקבל את רכבה).

10. סעד הפיצויים (סעיפים 10 – 16 לחוק התרופות)

10.1. הזכות הכללית לפיצויים (סעיף 10 לחוק התרופות)

10.1.1. תביעת אלונה

10.1.1.1. אלונה זכאית לפיצוי אשר יעמיד אותה במקום בו הייתה אילו החוזה היה מקוים. במקרה דנן משמע הדבר להעמידה במצב בו הייתה אילו הרכב היה מתוקן תוך זמן סביר, כפי הנראה פיצוי עבור ההפרש בין עלויות הנסיעה (במוניות) שנשאה בהן אלונה (בהנחה כי גדעון ראה אותן או שהיה עליו לראותן מראש), לבין עלויות הנסיעה שהייתה נושאת בהן בגין נסיעה ברכבה הפרטי שלה.

10.1.2. תביעת גזעון

10.1.2.1. גזעון זכאי לכאורה לקבלת התמורה הנגדית - מלוא התשלום (בניכוי המקדמה ששילמה אלונה) בגין התיקון, בניכוי עלויות התיקון הנוספות שהיה נושא בהן. פיצוי כאמור יעמיד את גזעון במקום בו היה אילו החוזה היה מקיים במלואו. אולם, למעשה אין זכויות לקבלת התמורה עבור החלק שלא בוצע, בהיות קביעה כאמור תנאי מקפת, ולכן גזעון זכאי לקבל את התמורה עבור התיקונים שביצע (1,500 ₪ נוספים).

10.2. פיצויים בגין הפרת חיוב לתשלום כסף (סעיף 11(ב) לחוק התרופות)

10.2.1. גזעון זכאי לכאורה לריבית בגין העיכוב בביצוע התשלום על ידי אלונה, אך רק ביחס להפרש בגין התיקונים שביצע, באשר אלונה אינה נדרשת כאמור לשלם את יתרת התשלום בגין התיקונים שטרם בוצעו.

10.3. פיצויים בעד נזק שאינו של ממון (סעיף 13 לחוק התרופות)

10.3.1. אלונה זכאית לכאורה לפיצוי בגין אובדן הנאה, עוגמת נפש וכו', עקב העובדה כי נמנע ממנה השימוש ברכבה הפרטי, לאור העיכוב בתיקון.

10.3.2. לבית המשפט שיקול דעת רחב הן לגבי קביעת גובהו של הפיצוי והן ביחס לעצם קיומו.

10.4. פיצויים מוסכמים (סעיף 15 לחוק התרופות)

10.4.1. המקדמה אשר הוסכם כי לא תושב בכל מקרה, היינו, כי גזעון יכול למעשה לחלט את המקדמה, מהווה למעשה פיצוי מוסכם. כאמור לעיל, תנאי זה בטל למעשה בהיותו תנאי מקפת (להבדיל משיעור המקדמה גרידא כאמור).

10.4.2. במקרה דנן, אפשר וקיים יחס סביר בין סכום הפיצוי המוסכם לנזק הצפוי (הפיצוי המוסכם מהווה 10% מהתמורה החוזית), ואם אכן כך נראה כי הפיצויים – אילו לא היו בטלים בשל תנאי מקפת כאמור – לא יופחתו.

11. סעד העיכבון (סעיף 19 לחוק התרופות)

11.1. גזעון יכול להמשיך ברכב עד לקבלת התמורה עבור התיקונים שביצע בפועל.

12. סעד הקיזוז (סעיף 20 לחוק התרופות)

12.1. חובות שהצדדים חבים זה לזה על פי חוק התרופות, ניתנים לקיזוז.

שאלה מס' 21. קיומו של הסדר כובל1.1. השוק הרלבנטי

1.1.1. תחליפיות הביקוש – גלידה בטעם שוקולד וגלידה בטעם וניל אינם תחליפים מושלמים, אך אין המדובר בתחליפיות רחוקה. לפי מבחן החליפיות הסבירה, המדובר באותו השוק.

1.1.2. תחליפיות ההיצע – אין נתונים

1.1.3. השוק הגיאוגרפי – אין נתונים

1.1.4. לכן, נראה כי השוק הרלבנטי הינו שוק הגלידות (שוקולד ווניל).

1.2. התנאים לקיומו של הסדר כובל

1.2.1. הסדר – סעיף 1 לחוק ההגבלים העסקיים מגדיר את המונח "הסדר" באופן רחב, ולכן גם הסכמה "בלתי מחייבת" כאמור עולה כדי הסדר.

1.2.2. בין בני אדם המנהלים עסקים – שתי החברות מתחרות זו בזו ולכן המדובר בבני אדם המנהלים עסקים (הן לפי הגישה המצרה ששררה בעבר והן לפי הגישה המרחיבה הנוכחית).

1.2.3. (הגבלת התחרות) בינו לבין הצדדים האחרים להסדר – הכבילות מגבילות את חופש הפעולה של שתי החברות.

1.2.4. הגבלת התחרות –

1.2.4.1. יציאה במסעות פרסום משותפים בלבד – פרסום הינו אמצעי שיווק ולפיכך מעודד תחרות, ולכן המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם למבחן שבסעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים, באשר יש בו כדי להגביל את החברות כאמור.

1.2.4.2. הקמת צוות משותף לפיתוח חומרי טעם והימנעות מפעילות עצמאית – המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם למבחן שבסעיף 2(א) לחוק ההגבלים העסקיים, באשר יש בו כדי להגביל את החברות כאמור מלפתח חומרי גלם למוצריהן באופן עצמאי.

1.2.4.3. מכירת גלידה במארזים של 500 גרם בלבד – המדובר בהסדר להקטנת ההיצע של הנכסים בשוק – באשר לא יימכרו גלידות במארזים במשקלים שונים (בדומה לפרשת תיאום סגירת סניפי הבנקים ביום שישי), ולכן המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם לחוקה החלוטה שבסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים.

1.2.4.4. מכירת גלידה במחיר של 20 ₪ ל- 500 גרם – המדובר בהסדר לתיאום מחירים, ולכן המדובר בפגיעה בתחרות בהתאם לחוקה החלוטה שבסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים.

2. פטורים

2.1. יציאה במסעות פרסום משותפים והקמת צוות פיתוח משותף פטורה ככל הנראה מהסדר שפגיעתו בתחרות קלת ערך, מאר ונתח השוק המצרפי של הצדדים אינו יותר מ- 10% משוק המוצר ($12/200 = 6\%$ בלבד). מכירת הגלידה במארזים של 500 גרם בלבד וקביעת מחיר של 20 ₪ למארז כאמור אינה יכולה ליהנות מפטור כאמור, משום שהמדובר

בהסכם בין מתחרים, בעניינים המנויים בסעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים המקיים חזקה חלוטה של פגיעה בתחרות.

2.2. הקמת צוות הפיתוח לחומרי טעם מיוחדים מהווה למעשה מיזם משותף בין מתחרים הנוגע לשוק המוצר בו הם מתחרים. מאחר ונתח השוק המצרפי של הצדדים אינו יותר מ- 20% כאמור, הקמת הצוות תהא ככלל פטורה לאור פטור הסוג למיזמים משותפים (בהתאם לרשימת הכבילות המותרות בפטור הסוג כאמור).

3. הכשרת ההסדר הכובל

3.1. ניתן לפנות לממונה על ההגבלים העסקיים בבקשה לקבל פטור מהצורך באישור ההסדר הכובל.

3.2. (אם הממונה סרב ליתן פטור כאמור או אף ללא פנייה לממונה) ניתן לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים בבקשה לקבל אישור להסדר הכובל, ולאחר הגשת הבקשה וטרם ההחלטה בה להגיש בקשה לאב בית הדין לקבלת היתר זמני.

4. רכישת מניות חברת "אה-אה בע"מ" על ידי חברת "קו-קו בע"מ"

4.1. רכישת כל המניות (יותר מ- 25%) מהווה מיזוג על פי הגדרתו בחוק ההגבלים העסקיים.

4.2. תחולת חוק ההגבלים העסקיים על המיזוג:

4.2.1. חלופת מחזור המכירות – המחזור הכולל של החברות הינו 12 מיליוני ₪, כאשר

המחזור של כל אחת הינו פחות מ- 10 מיליוני ₪, ולכן החלופה אינה מתקיימת.

4.2.2. יצירת מונופולין – לא נוצר מונופולין (נתח שוק מצרפי של 6% כאמור).

4.2.3. מונופולין קיים – אף אחת מן החברות אינה מונופולין כאמור.

4.3. לכן, חוק ההגבלים העסקיים אינו חל על הרכישה.

5. הסכמות לאחר הרכישה

5.1. במקרה זה, ההסדרים הכובלים פטורים בהתאם לפטור הקבוע בחוק להסדר שהצדדים לו הם חברה וחברה בת שלה.

6. הסכמות לאחר הרכישה – רכישת מניות שתי החברות על ידי חברה חדשה

6.1. במקרה זה, ההסדרים הכובלים אינם פטורים בהתאם לפטור הקבוע בחוק להסדר שהצדדים לו הם חברה וחברה בת שלה באשר הפטור אינו חל על חברות אחיות.

1. מאחר וכל התשורות ניתנו ללא תלות זו בזו, המדובר בהקניית נכס שלא בתמורה, ולכן המדובר בעסקות מתנה.
2. האופנוע – לכאורה ניתן לראות במסירת מפתחות האופנוע כדרך הקניה, כאשר המפתחות מאפשרים גישה לחפץ מושא העסקה (ניתן לטעון מנגד כי לאור הדרישה לרישום הבעלות באופנוע על שם אלונה במשרד הרישוי אזי עד למועד הרישום, אין המדובר בהקניה).
3. שובר המתנה – המדובר בזכות הניתנת להעברה לשני לילות במלון ספא יוקרתי. לכן, מסירת שובר המתנה הינה למעשה ההקניה.
4. המתרוזת – מאחר והנכס הינו בידי אלונה, המחזיקה בו מכוח שאילה, הרי הודעת בטי על המתנה מהווה הקניה, ואלונה תאחז מעתה במתרוזת כבעלים.